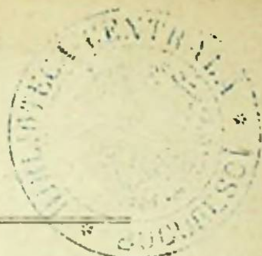

I. C. FUNDESCU

SCARLAT

RORANU ORIGINALU

BUCURESCI

TIP. NAȚIONALĂ C. N. RĂDULESCU,
24 STRADA ACADEMIEĬ 24

1875

PARTEA ÂNTÊIŬ

UNDE DUCE UNELE AMORURÎ

I.

Scarlat era de vr'o douĕ-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ, vêrstă cândŭ spiritulŭ începe se cugete, inima sĕ iubiască, sufletulŭ sĕ se îmbete de plăcerile viăţeĭ. Dérŭ elŭ nu întêlnise pe cine sĕ iubiască, nu dobîndise încă gustulŭ plăcerilorŭ viăţeĭ; tótă ocupaţiunea luĭ era a citi, a cugeta.

Elŭ era frumosŭ; însĕ d'o frumuseţe transparinte. Talia de miḑlocŭ; pĕrulŭ desŭ şi fórte negru, în câtŭ l'arŭ fi luatŭ cine-va dreptŭ unŭ spaniolŭ; fruntea lată şi inteligintă; nările deschise, aerulŭ sincerŭ şi liniştitŭ. Obrazulŭ sĕŭ avea ce-va care areta măndriă, gândire şi nevinovăţiă. Profilulŭ, ale

căruia liniĭ eraŭ rătunde, fără a înceta de a fi bărbătescĭ, aveaŭ dulceaţa femeiască. Noĭ, amiciĭ, îlŭ numeamŭ *Christos celŭ brunŭ*, şi actriţele de la operă îĭ ḑicea *il brunoto!* Manierile séle eraŭ reservate, camŭ recĭ, delicate, puţinŭ deschise.

Nu mergea prin salóne, de câtŭ la vr'o rudă séŭ la vr'unŭ amicŭ de apróṕe, unde nu era nicĭ lume multă, nicĭ etichetă mare.

Era timidŭ ca o fată de 15 anĭ, şi simţitorŭ ca flórea ce se ḑice *simţitóre*.

Avea pasiune pentru musică. Cânta ca unulŭ din ceĭ maĭ bunĭ baritonĭ. Avea aplecare către totŭ ce este frumosŭ. Décă arŭ fi studiatŭ sculptura, cum ḑice Lamartine, arŭ fi eşitŭ din dalta luĭ o Venusă ca acea a luĭ Praxitéle; déca arŭ fi luatŭ unŭ penelŭ în mână, arŭ fi datŭ uneĭ pânze nesimţitóre sufletulŭ seŭ; décă arŭ fi fostŭ născutŭ într'o ţéră de acelea unde cine-va are unŭ câmpŭ deschisŭ pentru luptele politice, arŭ fi devenitŭ oratore ca Cicerone, politicŭ ca Cavur; décă arŭ fi scrisŭ poesiĭ, arŭ fi imitatŭ, în versurĭ sonore, cânticulŭ pasĕrilorŭ, frémătulŭ frunḑelorŭ, murmurulŭ păraelorŭ şi melodia sferelorŭ.

Simţia totŭ; dérŭ nu voia sĕ facă nimicŭ. Elŭ era din aceĭ poeţĭ carĭ nu voescŭ sĕ scrie sonete pentru curtisane fără inimă şi se arunce operile lorŭ mulţimeĭ nesimţitóre, care râde de durerĭ şi nu înţelege simţimantele cele marĭ; care crucifică pe Christŭ şi bate 'n palme cândŭ vulturulŭ róde plămâniĭ luĭ Prometeŭ. Aceştĭ poeţĭ credŭ că suntŭ ceĭ maĭ bunĭ, căcĭ eĭ simtŭ, iubescŭ şi morŭ, pre-

cumŭ o flóre simte, trăeşte şi móre pe vêrfulŭ unuĭ munte, unde nu o ajunge de câtŭ suflarea zefiruluĭ, cânteculŭ pasrilor şi radele sóreluĭ.

Eĭ vinŭ pe pămêntŭ cu Dumnedeŭ în inimă şi totŭ cu elŭ în inimă îşĭ iaŭ sborulŭ către stele, fără ca se fi culesŭ laurĭ pe pămêntŭ.

Cândŭ am făcutŭ cunoscinţa sea, eramŭ într'o serată la una din rudele séle. Elŭ şedea tristŭ într' unŭ colţŭ alŭ canapeleĭ, singurŭ şi tăcutŭ. Privea, asculta, cugeta.

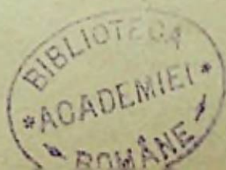
De câte orĭ e maĭ bine a tăcea şi a privi în asemenea adunărĭ. Escĭ sicurŭ că nu veĭ da ocasiune femeilorŭ a se sbărli că nu le facĭ micele lor capriciĭ, căcĭ ele suntŭ capriciόse, séŭ cum dice Virgil:

Varium et mutabile semper femina.

Scarlat era fiulŭ unuĭ micŭ proprietarŭ din districtulŭ Ilfovŭ. Părinţiĭ seĭ şedéŭ maĭ multŭ la ţéră, fiind-că starea lorŭ era prea mică ca sĕ le ajungă a trăi în Bucurescĭ. Pentru elŭ însĕ îngrijise sĕ'ĭ dea tóte midlócele spre a'şĭ face educaţiunea putinciósă în ţéra nóstră.

Făcuse clasele gimnasiale şi pe urmă trecuse la facultatea de litere; căcĭ, cu tóte stărunţele ce încercase pe lângă amiciĭ familieĭ séle, spre aĭ midloci mergerea în streinătate pentru complectarea studiuluĭ, nu fusese cu putinţă. Elŭ era prea măndru a se têrâ la ceĭ marĭ de la putere şi a se ruga de ceĭ bogaţĭ carĭ, în schimbulŭ unuĭ banŭ, îţĭ cerŭ adesea o mişeliă.

Dérŭ ceea ce nu făcuse în stăinătate, împlinea

prin multa cetire în Bucurescĭ. De câte orĭ mĕ ducémŭ la dênsulŭ, îlŭ găsémŭ citindŭ séŭ vr'o carte asupra ómenilorŭ marĭ, séŭ vr'o broşură de poesiĭ ale luĭ *Metastasio* şi *Lamartine*.

Avea nisce frumóse vise pentru ţéra sea. Voia liberarea eĭ cu desăvîrşire şi unirea tutulorŭ românilorŭ într'unŭ singurŭ statŭ. Lucra pentru acésta câtŭ putea, dupe miḑlócele şi vêrsta sea.

Adăpatŭ cu ideiele ómenilorŭ de la 1848, era revoluţionarŭ necontenitŭ, adică progresistŭ vecĭnicŭ; căcĭ, dupĕ cum ḑicea elŭ, ce este revoluţiunea de câtŭ unŭ progresŭ care rupe, necontenitŭ, burienile cele rele şi scóte din pămêntŭ rădăcinile lorŭ ca, într'o ḑi, totŭ câmpulŭ acesta, care se numeşte *umanitate*, se rĕmâiă semănatŭ numaĭ cu florĭ demne de Dumneḑeŭ!

Nu ambiţiona nimicŭ, nicĭ posturĭ marĭ, nicĭ gloria de a'şĭ vedea numele tipăritŭ pe o carte, nicĭ de a se amesteca cu turma de curtesanĭ ce înconjóră şi tămăiă pe prinţĭ câtŭ suntŭ pe tronŭ, şi pe urmă se întorcŭ către nouiĭ veniţĭ; ambiţiona însĕ o gloriă santă, mare, pe care totŭ românulŭ trebue s'o ambiţionese: a'şĭ vedea ţéra luĭ mare, şi între numele care aŭ luptatŭ pentru acea mărire se figureze şi alŭ seŭ.

«Savez-vous quel trésor eût satisfait mon coeur?
«La gloire; mais la gloire est rebelle au malheur.

Ca Gilbert simţea, şi ca şi dênsulŭ a murítŭ. Maĭ multŭ încă: luĭ Gilbert a rĕmasŭ ce-va din sufletulŭ sĕŭ în poesiile séle. Luĭ Scartat nu 'ĭ-a rĕmasŭ nicĭ o pagină pe care sĕ'ĭ fiă scrisŭ nu-

mele, nicĭ măcarŭ o piatră care sĕ arĕte unde odihnesce!!

Aprópe unŭ anŭ amŭ petrecutŭ cu dênsulŭ ca douĭ fraţĭ. Elŭ nu se ducea nicăerĭ fără mine şi eŭ fără dênsulŭ. Mâncamŭ împreună, ne plimbamŭ împreună, citémŭ împreună. Décă nu ne vedeamŭ o oră, începémŭ sĕ tremurămŭ ca sĕ nu ni se fi întêmplatŭ ce-va.

Ajunsesemŭ *Pilat* şi *Orest*.

Intr'o ḑi dispăru, şi nu l'amŭ maĭ vĕḑutŭ de câtŭ peste unŭ anŭ.

Era în o séră de carnavalŭ, a anuluĭ 1865; şedémŭ în camera mea, dinaintea foculuĭ, aşteptândŭ sĕ vie ora baluluĭ mascatu şi privindŭ la flacărĭ cumŭ trecŭ de iute, ca şi amorulŭ uneĭ femeĭ. Maĭ mĕ furase somnulŭ în fotoliŭ, cândŭ o bătaiă în uşă mĕ deşteptă. Cine-va intră. Era Scarlat!

Ce schimbare mare, Dumneḑeule! In loculŭ aceluĭ Scarlat bunŭ, dulce, timidŭ, cu o palóre transparintă şi aprinsă, acumŭ avémŭ dinaintea mea pe unŭ altulŭ cu o figură posomorîtă, de o palóre rece. Acéstă palóre era abia însufleţită prin roşiala albăstrie ce se plimba împrejurulŭ ochilorŭ sĕĭ şi care anunţa o durere, o preocupaţiune.

Imĭ dete bună séra şi şeḑu.

—Dérŭ ce te-aĭ făcutŭ de atâta timpŭ, amiculŭ meŭ? îlŭ întrebaiŭ eŭ. N'aĭ fostŭ aicĭ?

— Te rogŭ, sĕ nu mĕ maĭ întrebĭ nimicŭ în privinţa acésta, décă mĕ iubescĭ. Amŭ trebuinţă de serviciulŭ tĕŭ.

Şi voi sĕ se scóle.

— Ce-felŭ? déca m'aĭ uitatŭ tu aprópe unŭ anŭ de ḑile, creḑĭ că eŭ nu te maĭ iubescŭ! Spune şi veĭ vedea décă ţiŭ încă la tine!

— Iubescŭ o femeiă.

— Eramŭ sicurŭ că numaĭ pentru o femeiă m'aĭ părăsitŭ! Eĭ bine! şi ce vocscĭ sĕ facŭ?

— Mi se pare că acéstă femeiă mĕ înşeală!

— Cine este ea?

— Princesa ***

— Şi ce probe aĭ?

— De câte-va ḑile este cu mine prea bună; dérŭ totŭ de o dată prea distractă.

— Acéşta într'adevĕrŭ este cea maĭ bună probă.

— De câte-va ḑile, cumŭ se înseréză, îmĭ spune că este indispusă şi 'mĭ cere sĕ mĕ retragŭ. A séră m'a gonitŭ de la optŭ ore. Amŭ păzitŭ până diminéţa în jurulŭ palatuluĭ sĕŭ, dérŭ n'amŭ vĕḑutŭ pe nimenĭ. Cu tóte acestea inima-mĭ spune că este ce-va, şi tu ştiĭ că inima nu se înşală nicĭ o dată.

— Este adevĕratŭ!

— Cumŭ m'amŭ sculatŭ aḑí diminéţă, m'amŭ dusŭ la o cărturăréså din strada *Popa-Tatu*. Ea 'mĭ a spusŭ că Princesa mĕ trădéză cu unŭ omŭ blondŭ.

— Este vina ta că nu escĭ şi tu blondŭ.

— Nu glumi, amice.

— Cum dracu sĕ nu glumescŭ, cândŭ te vĕḑŭ pe tine, unŭ bărbatŭ, unŭ omŭ fără superstiţiĭ, că aĭ începutŭ sĕ creḑĭ ca babele în cărţĭ!

— Amŭ începutŭ, cu tóte acestea, de câte-va

ḑile, sĕ fiŭ superstiţiosŭ! Aḑĭ, cândŭ m'am sculatŭ de la masă şi voiamŭ sĕ 'mĭ puiŭ paltonulŭ, unŭ butonŭ cu numele eĭ, ce-lŭ purtamŭ la mâneca cămăşiĭ, s'a ruptŭ şi nu l'amŭ maĭ găsitŭ!

— Eĭ! şi ce probéză acésta?

— Probéză că amŭ perdut'o pentru totŭ-d'a-una, séŭ amŭ s'o perḑŭ!

Ḑicêndŭ aceste cuvinte, începu sĕ tremure.

— Vorbisemŭ, adause elŭ, sĕ mergemŭ împreună în acéstă séră la balulŭ mascatŭ de la operă, şi étă ce-mĭ scrie:

«Scumpulŭ meŭ!

«Astă séră nu pociŭ se mergŭ la balŭ, fiind-că suntŭ indispusă; nicĭ nu potŭ sĕ te priimescŭ. Ca sĕ'mĭ probeḑĭ că mĕ iubescĭ, nu te duce nicĭ tu. Sciĭ că suntŭ gelósă, fiindŭ că te iubescŭ fórte multŭ!

«Adio, sufletulŭ meŭ, viaţa mea!»

Margareta

— Altă dată, urmă elŭ, era fórte indispusă, de multe orĭ bolnavă rĕŭ, şi cu tóte acestea, atuncĭ îĭ făcea maĭ mare plăcere cândŭ veghiamŭ tótă nóptea lêngă patulŭ eĭ! Nu este acésta dérŭ o probă că mĕ tradă?

— Negreşitŭ; dérŭ ce este de făcutŭ?

— Ce creḑĭ tu?

— Eŭ credŭ ca sĕ mergŭ la dênsa sĕ vedemŭ déca este acasă.

— Dérŭ nu ne ve priimi. Şi déca va fi la balŭ, trebue sĕ fi închisŭ pórta, prin urmare nu vomŭ putea intra.

— Nu are vr'o portiţă dosnică?

— Ba da; însĕ şi aceia este închisă, şi este închisă pentru totŭ-dé-una, afară cândŭ voesce sĕ bage pe cine-va în palatŭ, fără a fi vĕḑutŭ de slugĭ.

— Dérŭ zidulŭ este înaltŭ?

— De duoĭ stânjinĭ.

— Vom sări zidulŭ, atuncĭ!

— Se mergem dérŭ!

II.

Era una din cele maĭ frumóse nopţĭ de iarnă, de care se găsescŭ fórte multe în ţéra nóstră. Luna plutea în seninulŭ albastru alŭ firmanentuluĭ ca o barcă de aurŭ în miḑloculŭ valurilorŭ albastre ale măriĭ. Stelele sclipeaŭ şi aruncaŭ scânteie de luminĭ ce se amestecaŭ cu nisce micĭ fulgĭ de zăpadă carĭ sbărniaŭ în aerŭ, produşĭ de tăria geruluĭ. Era unŭ gerŭ care îngheţa lemnele şi pietrele, cum ḑice poporulŭ în limbagiulŭ sĕŭ poeticŭ.

Acéstă nópte semăna maĭ multŭ cu unŭ omŭ albŭ de bătrîneţe, dérŭ plin de viaţă şi de vigóre, care sfidéză juneţea cea ofilită de astă-ḑĭ.

Câte vise frumóse, câte speranţe dulcĭ nu nasce asemenea nopţĭ, şi câte nu face sĕ se piarḑă! Erĭ totŭ acéstă nópte a luminatŭ unŭ amorŭ născutŭ, şi astă nópte l'a vĕḑutŭ stingêndu-se! Câte mâinĭ strânse cu tandreţă nóptea trecută, câte jurăminte încredinţate umbrelorŭ amice, câte eternităţĭ jurate între două sĕrutărĭ, şi câte lacrimĭ astă nópte, câte suspine purtate de zefirĭ!

Ce s'a făcutŭ aceste vise?
Ce s'a făcutŭ amorulŭ chiarŭ?
Ce a maĭ remasŭ din tóte acestea?
Uitarea!

Şi pentru că eraŭ sĕ se uite aşa de curêndŭ, sĕ móră aşa de iute, pentru ce s'aŭ maĭ născutŭ ele?

Pentru ce? Pentru ce? Cuvêntŭ crudŭ şi teribilŭ, aflatŭ de filosofia invidiósă la bucuriele sufletuluĭ, şi care ni se aruncă c'unŭ hohotŭ de rîsŭ în miḑloculŭ nebunielorŭ nóstre cele maĭ scumpe şi maĭ bine-făcĕtóre.

Pentru ce? Pentru ca sĕ ne arĕte că trebue sĕ profitămŭ de momentele ce maĭ avemŭ. De acea şi populaţiunea Bucurescilorŭ profita acéstă nópte şi de momentele ce maĭ avea, şi de timpulŭ frumosŭ. Uniĭ mergeaŭ la balŭ, alţiĭ se plimbaŭ în săniĭ şi alţiĭ se duceaŭ sĕ facă curte pe la ferestrele femeielorŭ ce iubescŭ. Musica barbară şi agasatóre de la Stele şi Vicleime, ce se amesteca cu musica cea falşă a orgelorŭ discordate, făcea pe uniĭ sĕ fugă şi pe alţiĭ sĕ se opréscă. Diferite glume se aruncaŭ de trecĕtorĭ măscilorŭ ce mergeaŭ la balulŭ de la Operă.

Toţĭ rîdeaŭ, toţĭ se înveseleaŭ de acea nópte frumósă, de acea nópte de carnavalŭ! Numaĭ Scarlat nu vedea nimicŭ, nu asculta nimicŭ, nu se gîndea la nimicŭ de câtu la Princesa. Se ruga luĭ Dumneḑeŭ ca presimţimêntele séle sĕ nu fie adĕvĕrate,

Cândŭ ajunserămŭ la pórta Princeseĭ, era 11 ore. Pórta era închisă. Sunarămŭ, dèrŭ niminĭ.

Palatulŭ da în treĭ ulițe. Căutarămŭ ulița cea maĭ dosnică și cercetarămŭ déca era unŭ locŭ maĭ lesniciosŭ de săritŭ. Îlŭ găsirămŭ. La unŭ locŭ zidulŭ era cam dărâmatŭ, și alăturĭ cu sine era săditŭ unŭ plopŭ de douĕ orĭ maĭ înaltŭ de câtŭ zidulŭ.

Pândirămŭ cândŭ numaĭ trecea nimenĭ p'acolo și sărirămŭ în grădină. Merserăm maĭ întâiŭ la ferestra de la camera feciorului, care era josŭ. Scarlat bătu; nu'ĭ respunse nimenĭ.

— Nu este acasă, ḑise elŭ.

Apoĭ se duse la ușa scăreĭ din dosŭ; ea era închisă. Din fericire Scarlat avea cheia acesteĭ scărĭ pe care-ĭ o dedese Princesa pe la începutulŭ amoruluĭ lorŭ. Deschise, se urcă încetŭ pe scară și se opri la ușa de la camera femeeĭ din casă. Aci intră fără a maĭ bate.

Femeia dete unŭ țipătŭ! Dérŭ vĕḑêndŭ pe Scarlat, frica ce'șĭ făcuse ca de unŭ hoțŭ, se schimbă în acea că nu scia ce sĕ respunḑă, căcĭ stăpână-sea, se vede, nu se așteptase la acésta și nu o preparase. Deveni confuză.

— Unde este stăpână-ta? întrebă Scarlat.

— S'a dusŭ... s'a dus, îngână ea, fără a sci sĕ spue unde s'a dusŭ... S'a dusŭ la Dómna N***

— Ce felŭ? dérŭ era bolnavă?

— Da; însĕ 'ĭ-a maĭ trecutŭ puținŭ și a eșitŭ sĕ se rĕcorescă, fiind-că avea căldurĭ.

— Mințĭ, Lino! Stăpână-ta s'a dusŭ la balŭ mascatŭ! Spune, adevĕratŭ este?

— Nu, D-le Scarlat; ḑĕŭ, eŭ sciŭ că s'a dusŭ

la Dómna N***; déca s'o fi dusŭ la balŭ, póte s'o fi dusŭ d'acolo.

— Lasă s'o întrebŭ eŭ, într'unŭ limbagiŭ maĭ auritŭ, ḑiseiŭ luĭ Scarlat. Spune adevĕrulŭ, dragă Lino, adăogaiŭ, puindu-ĭ în mână douĭ napoleonĭ. Stăpână-ta nu va sci; şi chiar de va afla, te iaŭ eŭ fată în casă la mine.

— Ḑeŭ, Domnule, nu sciŭ de câtŭ cea ce v'amŭ spusŭ, respunse ea, fără a voi sĕ priméscă baniĭ.

— Atuncĭ te voiŭ face sĕ vorbescĭ de frică, urmaiŭ, restindu-mĕ la dênsa şi puindŭ pe masă unŭ revolverŭ ce purtamŭ.

— Spuiŭ, Domnule, strigă ea speriată!

— Eĭ bine, s'a dusŭ la balŭ?

— Da!

— Cu cine?

— Cu D-na N***

— Numaĭ cu dênsa, nu şi cu unŭ bărbatŭ?

— Nu, D-le, numaĭ cu dênsa.

— Ce costum pórtă?

— Unŭ domino albŭ cu stele de aurŭ pe dênsulŭ; mănuşĭ albe, pantofĭ albĭ, mască de catifea négră; unŭ mare buchetŭ de cameliĭ în mână, unŭ evantailŭ chinezescŭ şi o funtă de panglică rosă în partea stângă a capuşonuluĭ.

— Déca veĭ fi minţitŭ, vaĭ de tine! ḑise Scarlat femeeĭ, şi plecarămŭ.

Ne oprirămŭ la o garderobă de costume pentru balŭ. Scarlat îşĭ luă unŭ domino negru şi o mască, îşĭ puse o altă pereche de mănuşĭ, căcĭ pe cea-l-

altă o vĕḑuse Princesa în ḑiua trecută, şi nu voia sĕ aibe nicĭ bănuială măcarŭ.

După ce se găti, pornirămŭ la balŭ. Abia intrarămŭ şi unŭ domino îmĭ dete o flóre şi-mĭ luă braţulŭ, fără a lăsa mâna unuĭ june.

Masca era o damă dintr'unŭ oraşiŭ de provincià, care venise în capitală numaĭ pentru simpla plăcere a da o flóre şi a supăra în balŭ. Acesta era unŭ capriciŭ alŭ eĭ. Junele era fratele sĕŭ.

— Fă-mĭ, amice, o poesiă, îmĭ ḑise masca.

— Póte se descrie cine-va florile ascunse sub zăpadă, luna sub norĭ ? Nu ! atuncĭ veḑĭ bine că nu te pociŭ cânta nicĭ pe tine sub acéstă urîciósă mască care, suntŭ sicurŭ, ascunde o frumuseţiă. Scóte masca şi veĭ vedea déca sciŭ sĕ daŭ Veneriĭ tămîia poesieĭ.

— Dérŭ tu mĕ cunoscĭ fórte bine, adause ea, cu vocea schimbată.

— Atâtŭ maĭ bine, déca te cunoscŭ ! Atuncĭ aide sus în fóierŭ şi scóte-ţĭ masca.

— Dérŭ cunósce-mĕ cine suntŭ ast-felŭ, déca poţĭ Apoĭ începu sĕ-mĭ spue o sumă din lucrurile mele cele maĭ intime. Pe cândŭ o ascultamŭ, totŭd'o-dată privegliamŭ şi pe Scarlat. Elŭ maĭ ântêiŭ se plimbă prin sală, luă în rândŭ băngile de jurŭ împrejurŭ, se duse la lojele cele marĭ din avanscenă, luă benuarele în rândŭ, apoĭ se apropie de mine şi 'mĭ ḑise încetŭ :

— Nimicŭ !

— Şeḑĭ tu aci, îĭ ḑiseiŭ, ca sĕ mĕ ducŭ sĕ vĕḑŭ eŭ în foaierŭ.

Elŭ şeḑu numaĭ de câtŭ pe o bancă, căcĭ nu se maĭ putea ţine pe picióre. Emoţiunea ce încercase în acea séră îĭ sfărâmase puterile. Străbătuiŭ fóierulŭ în tóte părţile séle ; avuĭ chiarŭ indiscreţiunea sĕ mĕ uitŭ pe sub perdele, pe unde se ascundŭ amanţiĭ ca sĕ fie apăraţĭ de privirile trecĕtorilorŭ şi chiarŭ sĕ-şĭ fure câte unŭ sĕrutatŭ, din care câte odată nasce o corónă de adulteriŭ ; dérŭ şi aci nimicŭ !

Ceruiŭ scuze măsceĭ mele sĕ o părăsescŭ douĕ momente şi alergaiŭ sĕ facŭ turŭ logielorŭ de rangulŭ alŭ duoilea.

Aci era ; în logia No. 39.

Alergaiŭ în sală, luaiŭ pe Scarlat, care abia putu sĕ urce scara; luaiŭ masca şi ceruiŭ logiaruluĭ sĕ ne deschiḑă logia No. 38, care era gólă. Ne aşeḑarămŭ, eŭ şi cu masca mea, în faciă. Scarlat se puse în fundŭ, aşa că nu se putea vedea.

Princesa era cu unŭ ofiţerŭ de poliţie, unŭ felŭ de valetŭ care se vede pe cărţile de jocŭ, cu barbişonŭ blond şi cu pĕrulŭ linsŭ.

Cunosceamŭ pe acelŭ ofiţerŭ.

Era totŭ ce póte fi maĭ viţiosŭ, maĭ ignorantŭ şi maĭ stupidŭ. Singura calitate ce avea, era că făcea curte la tóte femeiele, fiă tinere séŭ bătrâne.

— Cu cine este ? mĕ întrébă Scarlat.

— Cu unŭ ofiţerŭ de poliţiă.

— Bine a progresatŭ ! Póte cu timpŭ va ajunge şi la ipistatŭ !

— De ce nu, daca a începutŭ cu.......

Scarlat mĕ întrerupse, puindu-mĭ mâna la gură.

— Tacĭ, pentru Dumnedeŭ, dise elŭ. Orĭ ce sciĭ rěŭ despre acéstă femeiă, te rogŭ nu'mĭ spune; căcĭ, în locŭ a'mĭ face bine, îmĭ facĭ rěŭ.

— Îţĭ va aduce dispreţulŭ, şi elŭ este mórtea amoruluĭ.

— Cândŭ cine-va iubesce, nu póte se despreţuiască. Iubescŭ încă pe acéstă femeiă. In inima omuluĭ suntŭ două pasiunĭ marĭ, ura şi amorulŭ. In mine a începutŭ lupta între ele, dérŭ până acumŭ învingětorŭ este amorulŭ. Se feréscă Dumnedeŭ sě învingă ceĭ-l altă; căcĭ atuncĭ suntŭ capabilŭ . . . . . . nu suntŭ capabilŭ de nimicŭ în contra eĭ!

Spusesemŭ masceĭ mele că era cestiunea aci de trădare şi o rugasemŭ sě stea cu mine până voiŭ pleca. Ea rămase: Lornia, privea, asculta şi câte o dată, cândŭ vedea că nu vorbescŭ cu Scarlat, îmĭ adresa câte unŭ cuvêntŭ, două, cu totulŭ străine de noĭ. Imĭ arěta câte o mască bine îmbrăcată, câte unŭ nătărăŭ de bărbatŭ care şedea în câte unŭ colţŭ, pe cândŭ amantulŭ spunea vorbe frumóse femeieĭ séle la colţulŭ celeĭ-l-alte estremităţĭ a săleĭ. Indată însě furămŭ întreruptĭ de sgomotulŭ uneĭ sărutărĭ ce eşa din logia No. 39. Apoĭ sărutăriĭ urmă acéstă convorbire, care de sicurŭ era începută maĭ nainte şi se întrerupsese.

— Şi escĭ sicură, dicea oficierulŭ, că elŭ nu sciă nimicŭ?

— Fórte sicură; 'ĭ amŭ scrisŭ o scrisóre sě nu vie la balŭ, fiind-că eŭ nu viŭ din causă de indis-

posițiune, și elŭ a credutŭ și n'a venitŭ. Privesce în salĕ și vedĭ că nu este!

— De ce nu'lŭ congediesĭ atuncĭ?

— 'Mĭ e milă de elŭ. Nu voescŭ sĕ-ĭ daŭ de-o dată lovitura. Maĭ bine sĕ-lŭ preparŭ.

— Dérŭ cum aĭ sĕ'lŭ preparĭ, până nu'ĭ veĭ spune ceva, până nu se va face o schimbare în Dumneata faciă cu dênsulŭ? Ș'apoĭ este maĭ rĕŭ a tortura pe unŭ omŭ maĭ multe dile de câtŭ a'ĭ da d'o-dată lovitura. O lovitură omóră séŭ scapă. Tortura nu scapă nicĭ o dată. Déca dicĭ că aĭ milă de dênsulŭ, spune-ĭ mâine că nu'lŭ maĭ poțĭ primi, că nu'lŭ maĭ iubeștĭ, și atuncĭ totulŭ se va sfîrși, afară déca nu'lŭ maĭ iubeștĭ!

— Ingrate! dérŭ nu 'țĭ amŭ probatŭ că te iubescŭ numaĭ pe tine? N'amŭ venitŭ numaĭ pentru tine la balŭ? Tu scĭĭ că nu'lŭ maĭ iubescŭ de multŭ pe dênsulŭ! Ba credŭ chiarŭ că nu l'amŭ iubitŭ nicĭ o dată, cercetêndu'mĭ inima.

— Jură-mĭ că nu'lŭ maĭ iubescĭ.

— Ițĭ jurŭ.

— Pe ce?

— Pe copilulŭ meŭ, la care țiŭ fórte multŭ.

Scarlat tresări. Nu'ĭ vedémŭ facia prin mască; dérŭ trebia sĕ fie fórte palidŭ. Vĕduiŭ că'șĭ pune mâinile la inimă, pare că arŭ fi voitŭ s'o oprésca se nu sbóre.

— Ingrata! infama! miserabila! strigă elŭ, tremurândŭ! Totŭ acelașŭ jurămêtŭ care mi l'a făcutŭ și mie!

Apoĭ machinalmente mâinele séle se deslipiră

de lângă inimă şi se pomeniră la pozunarulŭ meŭ, în care se afla revolverulŭ.

— Ce vreĭ sĕ facĭ ? îlŭ întrebaiŭ.

— S'o omorŭ! sĕ-ĭ omorŭ! Acésta nu maĭ este femeiă, este unŭ demonŭ.

— Maĭ adinéorĭ ḑiceaĭ că nu escĭ capabilŭ sĕ'ĭ facĭ vre-unŭ rĕŭ.

— Adinéorĭ n'o credeamŭ încă atâtŭ de culpabilă, atâtŭ de mizerabilă!

— Acumŭ, cândŭ escĭ convinsŭ, despreţuesce-o şi las'o sĕ se têrască în dispreţulŭ tĕŭ. Şi déca vreĭ sĕ 'ţĭ rĕsbunĭ maĭ bine, aidemŭ acasă şi mâine, cum nu sciă că aĭ fostŭ aicĭ şi aĭ vĕḑut'o, îĭ veĭ trimite o scrisóre prin care îĭ veĭ spune că unŭ altŭ amorŭ 'ţĭ a ocupatŭ inima şi numaĭ poţĭ sĕ te ducĭ la dênsa. Acesta este miḑloculŭ celŭ maĭ bunŭ spre a lovi amorulŭ propriŭ alŭ acestorŭ femeĭ. Ele părăsescŭ surîḑêndŭ, fără a le păsa câtu-şĭ de puţinŭ că póte sfărâma o inimă; dérŭ suntŭ tigrese cândŭ se vĕdŭ părăsite.

— Bine! bine! strigă Scarlat, vĕḑêndŭ că renasce o mică scânteiă de speranţă în sufletulŭ sĕŭ. Dérŭ ia-mă de aicĭ că mĕ înecŭ!

Dedeĭ braţulŭ măsceĭ, o duseĭ în sală, o dedeĭ frateluĭ-seŭ şi mĕ întorseiŭ sĕ iaŭ pe Scarlat. Plecarămŭ; dérŭ cândŭ era sĕ coborîmŭ scara, elŭ 'mĭ ḑise sĕ maĭ aşteptămŭ până va pleca şi ea. Ne întórserămŭ în fóierŭ. Peste o jumătate de oră eĭ treceaŭ pe lêngă noĭ şi coboraŭ scara.

De o dată vĕḑuiŭ pe Scarlat ca unŭ fulgerŭ alergândŭ, tăindu-le drumulŭ, puindu-se în dreptulŭ

lorŭ şi smulgêndŭ cu o mână masca princeseĭ şi cu cea laltă pe a sea.

— Josŭ masca, îĭ ḑise elŭ, ca sĕ véḑă lumea că subt ea este o gură ce minte!

Princesa remase încremenită. Apoĭ d'odată totŭ sângele i se urcă în capŭ şi era sĕ caḑă, déca nu punea măinele privitoriĭ sĕ o ţie.

Acéstă scenă fuse făcută cu atâta iuţélă, că, până sĕ se bage de sémă, se şi terminase.

Pe cândŭ Dómna N***, care tocmaĭ sosise cu feciorulŭ sĕŭ şi alŭ Princeseĭ, o ducea la trăsură, oficerulŭ veni lîngă Scarlat şi 'ĭ ḑise:

— Domnule, îmĭ veĭ da cuvêntŭ de acéstă faptă.

— Cu tóte că acésta nu te privesce pe D-ta câtu-şĭ de puţinŭ, rĕspunse Scarlat; dérŭ de vreme ce voeştĭ, suntŭ gata totŭ-dé-una. Étă carta mea.

In urma acesteĭ scene, se perduse tótă speranţa. Trebuia sĕ se arunce unŭ vĕlŭ peste acest amorŭ; căcĭ elŭ murise în inima Princeseĭ, déca va fi trăitŭ vr'o dată.

III.

După scena de la balŭ ne întorserămŭ acasă la Scarlat. Elŭ era într'o posiţiune de plînsŭ. Nu'mĭ venea sĕ-lŭ părăsescŭ în starea în care se afla. Rămăseiŭ, dérŭ, hotărîtŭ sĕ staŭ tótă nóptea cu dênsulŭ. E tristă, e durerósă ântêia nópte ce petrece unŭ omŭ după o desfacere de femeia ce iubea, orĭ câtŭ de puţinŭ, maĭ cu sémă cândŭ lângă dênsulŭ veghiaḑă încredinţarea că acea ce l'a pă-

răsitŭ petrece acéstă nópte în braţele altuia, fără părere de rĕŭ, fără aducere aminte, fără remuşcare.

Tóte suvenirile cele maĭ dulcĭ, cele maĭ plăcute îţĭ trecŭ pe dinainte, îţĭ întindŭ braciele, te chiamă. Toţĭ câţĭ aŭ iubitŭ sincerŭ şi s'aŭ despărţitŭ, păstredŭ aducerĭ aminte ale unorŭ asemenea nopţĭ, şi numaĭ eĭ înţelegŭ durerea ce încércă cine-va.

Aésră te-aĭ dusŭ la theatru séŭ la o adunare. Era acolo cine-va care se făcea că nu te privesce, că nu te cunósce, şi cu tóte acestea 'ţĭ dicea o miă de lucrurĭ pe furişŭ. O mână care sĕ juca cu o dantelă; o mănuşă scósă într'unŭ minutŭ óre care; o gătélă, o apărătóre, o lornetă care se plimba peste tótă lumea şi care nu vedea de câtŭ pe unulŭ; aceste florĭ, acéstă culóre de rochiă, care tóte aŭ unŭ înţelesŭ particularŭ pentru duoĭ ochĭ cu luare aminte, perduţĭ în sală, pentru o inimă care bate în umbră. Tóte acestea care vorŭ sĕ dică :— Amŭ primitŭ scrisórea ta ! Cugetŭ în tine ! Ómeniĭ aceştia 'mĭ suntŭ nesuferiţĭ. Te iubescŭ ! Diséră ! Mâine !

Apoĭ dama se scólă din logiă séŭ dupe fotelŭ, îşĭ pune şalulŭ şi pécă. Tu eşĭ dupĕ dênsa, fără a căuta déca s'a terminatŭ serata séŭ sprectacolulŭ, o urmărescĭ ca o umbră în întunericŭ şi te plimbĭ în jurulŭ caseĭ séle până cândŭ o radă de lumină, apărêndŭ printre cortinele uneĭ ferestre, dă unŭ semnalŭ aşteptatŭ. Intri......... femeia te primesce cu braţele deschise şi fericirea cade din cerŭ asupra capetelor vóstre.

Astă séră numaĭ este nimicŭ din tóte acestea !

La theatru numaĭ este nicĭ o damă. Numaĭ aĭ pe cine urma. Lumina nu se maĭ vede. Dama nu te maĭ primesce în braţele séle! Fericirea s'a întosŭ la Dumnedeŭ de unde venise! Acum nimiculŭ în tóte, golulŭ în tóte.

Scarlat, cum sosi acasă, cădu pe unŭ fotoliŭ ca unŭ corpŭ mortŭ, cum dice Dante. Îşĭ puse facia în mâinĭ şi începu se plîngă; dérŭ n'avea nicĭ ură, nicĭ mâniă în lacremile séle. Puseĭ mâna pe fruntea sea; era ferbinte. Iĭ cercetaiŭ pulsulŭ; bătea cu furiă. Avea frigurĭ.

Ordonaiŭ feciorului sĕ aprindă foculŭ; apoĭ îlŭ priviiŭ. Nu dicea nicĭ o vorbă. Se gîndea. Nicĭ eŭ nu cutedamŭ sĕ'lŭ întrebŭ nimicŭ. Cu tóte acestea privirile séle rătăcite spuneaŭ maĭ multŭ de cătŭ tóte cuvintele. Voi sĕ se scóle de o dată după fotelŭ, pare că 'ĭ arŭ fi venitŭ o ideiă fără veste, dérŭ slăbiciunea îlŭ pironise pe elŭ.

— Culcă-te, amiculŭ meŭ, îmĭ dise elŭ, privindu-mĕ lungŭ. Eŭ voiŭ sta pe acestŭ fotoliŭ până la diuă. N'amŭ nicĭ de cumŭ somnŭ. Ş'apoĭ maĭ suntŭ încă treĭ ore până sĕ se luminede de diuă.

— Nu'mĭ e somnŭ nicĭ mie, îĭ diseiŭ. Cândŭ suntŭ supăratŭ, nu dormŭ nicĭ o dată. Tu ar trebui sĕ te culcĭ puţinŭ; căcĭ, alt-felŭ, obosiala şi acele cugetărĭ pe totŭ momentulŭ, te vorŭ omorî.

— Atâtŭ maĭ bine. Suntŭ laşŭ sĕ mĕ omorŭ singurŭ; voiŭ căuta midîlóce prin care sĕ morŭ cu încetulŭ.

— Escĭ nebunŭ! Nu móre cine-va de amorulŭ uneĭ femeĭ, şi maĭ cu sémă cândŭ acea femeiă nu

merită amorulŭ sĕŭ. Curagiŭ! Trebue sĕ te vindecĭ de elŭ, trebue sĕ'lŭ uiţĭ cu orĭ ce preţŭ.

— Daca aşŭ putea sĕ uitŭ că trebue sĕ gêndescŭ, aşŭ uita şi acestŭ amorŭ.

— Veĭ uita, căutândŭ distracţiunea. Vomŭ trăi cum amŭ trăitŭ înainte, într'o lume a nóstră proprie; vomŭ petrece; vomŭ avea amante chiarŭ, însĕ fără amorŭ seriosŭ; şi cândŭ veĭ fi sătulŭ de acéstă viéţă, déca veĭ găsi vre-o fată cu calităţĭ distinse care sĕ te iubéscă şi sĕ'ţĭ fie soţiă, o veĭ lua-o în căsătoriă, ḑicêndŭ:—M'amŭ regulatŭ, amŭ devenitŭ bărbatŭ.

— Vise, amiculŭ meŭ; parigoriĭ de omŭ bolnavŭ.

— Maĭ bine e a trăi cine-va cu asemenea vise, de câtŭ cu realităţĭ ca Princesa! Sĕ ḑice că în cititŭ găsesce cine-va uitarea orĭ căreĭ suferinţe, vorbindŭ cu ómeniĭ ceĭ marĭ, studiindŭ societatea. Citesce, scrie chiarŭ, póte că'ţĭ va veni inspiraţiunea.

— Inspiraţiunea! Ea nu visitéḑă nicĭ odată sufletulŭ unde încă mişcă durerea. Aştéptă ca durerea sĕ trécă la starea de aducere aminte. La mine uitarea nicĭ n'a începutŭ până acumŭ. . . . Dérŭ ce se maĭ vorbimŭ de acésta, adause elŭ, sculându-se cu forţă dupe fotelŭ, parc că arŭ fi voitŭ sĕ uite pentru unŭ momentŭ, şi plimbându-se prin casă cu măinele în bozunare.

Apoĭ se opri lîngă scriitorŭ; şeḑu pe unŭ scaunŭ, îşĭ réḑămă capulŭ pe mâna dréptă şi, negreşitŭ, în acelŭ minutŭ tóte aducerile aminte trecură cu sgomotŭ prin spiritulŭ seŭ.

Deschise scriitorulŭ şi scóse unŭ pachetŭ de

chârtiĭ. Eraŭ scrisorile Princeseĭ şi unŭ portretŭ copiatŭ de elŭ dupe o fotografiă.

Luă scrisorile, le citi şi voi sĕ le arḑă; dérŭ le lăsă. Voi sĕ pue unŭ termenŭ la trecutŭ, sĕ rupă portretulŭ, dérŭ i se păru că acestŭ portretŭ îĭ ḑicea: —*Eŭ nu 'ţi amŭ făcutŭ nimicŭ!*» Şi dupĕ ce l'a privitŭ unŭ cartŭ de oră, l'a îmbrăţişatŭ cum ar fi îmbrăţişatŭ însuşĭ pe Princesa.

Vĕḑĕndŭ însĕ că acesta, în locŭ sĕ-ĭ facă bine, îĭ făcea maĭ rĕŭ, le aruncă érŭ pe scriitorŭ şi, voindŭ sĕ schimbe convorbirea, voindŭ sĕ'şĭ prefacă figura, ḑise cu unŭ rîsŭ nervosŭ:

— Mĕ veĭ fi creḑutŭ mortŭ în timpŭ d'unŭ anŭ, câtŭ nu ne-amŭ vĕḑutŭ?

— Mărturisescŭ că eramŭ fórte îngrijatŭ. Amŭ întrebatŭ din amiciĭ noştriĭ şi niciĭ unulŭ n'a sciutŭ se'mĭ spue. Tu aĭ fostŭ aşa de discretŭ!

— Da .... pentr'o ingrată! Căndŭ cugetŭ ce amŭ făcutŭ pentru dênsa, nu mĕ potŭ opri de a nu rîde.

Ḑicêndŭ aceste vorbe, clenţenea din dinţĭ, ca unŭ omŭ apucatŭ de frigurĭ.

— Dérŭ, pentru Dumneḑeŭ, schimbă vorba, adause elŭ sculêndu-se érŭ dupe scaunŭ şi plimbându-se prin casă. Pare că suntem juraţĭ astă nópte sĕ nu ne ocupăm de câtŭ numaĭ de dênsa!... Orĭ ce subietŭ de convorbire deschidemŭ, se termină totŭ cu ea!......Unde aĭ fostŭ astă-ḑĭ? Aĭ maĭ vĕḑutŭ pe Dómna S**? Masca de astă sóră îţĭ este rudă séŭ amantă?

— Nicĭ una, nicĭ alta, o amică.

— Este frumósă?

— Prea frumósă?

— Du-mĕ mâine la dênsa.

— Bine; dér promite-mĭ că nu te veĭ maĭ gândi la Princesa.

— Iţĭ promitŭ.. .... Este unŭ momentŭ de cândŭ demnitatea s'a desceptatŭ în sufletulŭ meŭ, de unde a începutŭ sĕ depărteḑe tóte laşităţile amoruluĭ.

Apoĭ se trânti pe o canapea. Peste ḑece momente adormi. Avea unŭ somnŭ agitatŭ, nervosŭ, însĕ dormia. Eŭ n'amŭ pututŭ sĕ închiḑŭ ochiĭ până la ḑiuă.

Cugetamŭ la acestŭ amorŭ. Elŭ îmĭ arĕtă îndestulŭ că déca o legătură nu este născută din simpatie, din potrivirea caractarelorŭ, din respectulŭ reciprocŭ, se sfărâmă îndată, şi cu ea şi o esistenţă, afară décă amândoĭ nu vorŭ fi fără inimă.

Femeile strigŭ contra bărbaţilorŭ că suntŭ inconstanţĭ, fără inimă, cruḑĭ. Bărbaţiĭ strigŭ contra femeielorŭ că suntŭ cochete, perfide, înşelătóte. Nicĭ ele, nicĭ eĭ n'aŭ dreptate. Suntŭ în ambele părţĭ şi bunĭ şi rĕĭ. Numaĭ alegerea se face greşită.

Décă Scarlat arŭ fi găsitŭ o femeiă, séŭ, ca sĕ mĕ esprimŭ maĭ bine, o fată cu unŭ caracterŭ blândŭ, liniştitŭ, ca alŭ seŭ, fericirea arŭ fi înfloritŭ în casa lorŭ. Décă Princesa arŭ fi găsitŭ unŭ omŭ care s'o domineḑe, nu prin puterea brutală, dérŭ prin demnitate, printr'unŭ amorŭ ne manifestatŭ până în acelŭ puntŭ care face pe femeiă sĕ fiă sicură de omulŭ care o iubesce, sĕ fiă sicură de eternitatea amoruluĭ sĕŭ, ea, Princesa, arŭ

fi fostŭ o femeiă respectată şi onestă. Dérŭ amorulŭ e inconsecuentŭ cu elŭ singurŭ. Elŭ pune ochelarĭ cândŭ e vorba de a prepune şi-şĭ pune legătură le ochĭ cândŭ e vorba de a vedea.

Caracterulŭ luĭ Scarlat era blândŭ, încredĕtorŭ, pasionatŭ. Alŭ princeseĭ era iute, aspru, măndru, predominătorŭ, violentŭ, nervosŭ. Numaĭ tinereţea şi frumuseţea luĭ Scarlat o trăsese către dênsulŭ. Ea nu înţelesese în viaţa sea ce este amorulŭ adevĕratŭ; dérŭ vorbia de elŭ cu multă aprindere. Era din acele femeĭ care intră fără luptă în întĕiulŭ amorŭ, ca cumŭ ar fi unŭ lucru convenitŭ maĭ dinainte; apoĭ într'unŭ alŭ doilea şi alŭ treilea; din acele femeĭ care, credêndu-se neatacabile dupĕ posiţiunea lorŭ de dame marĭ, sfidédă opiniunea, spăimăntédă prin scandalele lorŭ şi se ornédă cu greşélele lorŭ ca cu nisce florĭ carĭ trăescŭ pentru acestŭ amorŭ, şi alŭ cărorŭ amorŭ surîdêndŭ ucide pe celŭ ce le iubesce *sincerŭ*.

Princesa era fata unuĭ micŭ proprietarŭ dintr' unŭ districtŭ de la munte. Maĭ întêiŭ, în vêrstă de 18 anĭ, se mărită cu unŭ advocatŭ din capitală. Caracterulŭ avocatuluĭ fiindŭ cu totulŭ contrariŭ de alŭ sĕŭ, din cele dintêiŭ dile începu certurile între dênşiĭ, ast-felŭ că, dupe douĭ treĭ anĭ, bietulŭ bărbatŭ se atacă şi muri, dupe ce lăsă în urmă douĭ copiĭ şi onórea sea veştejită, căcĭ femeia sea avusese estrema plăcera a face prieteşugŭ intimŭ cu unŭ tênărŭ ce se înturnase de curând din streinătate.

Dupĕ mórtea bărbatuluĭ, vĕdêndu-se liberă, ea

creḑu că póte se lase şi pe acelŭ tênărŭ, lăsându-ĭ însĕ suvenirŭ unŭ copilŭ bastardŭ, pe care ea l'a aruncatŭ, dérŭ pe care elŭ l'a luatŭ ca pe unulŭ ce făcea parte din sângele seŭ.

In timpŭ de treĭ anĭ de vĕduviă, ea a făcutŭ o mare esperienţă în lume. A încercatŭ atâta până a finitŭ la Principele D*** şi l'a luatŭ de bărbatŭ. Principele era bătrânŭ; nu'lŭ iubea, dupe cum n'a iubitŭ pe nimenĭ; însĕ ea l'a luatŭ numaĭ pentru că avea perspectiva de a se face ministru, şi ambiţiunea sea cea mare era sĕ véḑă la uşiă ómenĭ în uniformă. Décă i s'a împlinitŭ acéstă ambiţiune, nu voimŭ sĕ cercetămŭ; totŭ ce ştimŭ este, că ea era de o cam dată mulţumită că avea trăsură cu marca princiară, se numea princesă şi avea lacheĭ ce străluciaŭ la sóre, făcêndŭ sĕ casce gura pe gugumanĭ privindu-ĭ.

Era într'adevĕrŭ frumósă; însĕ nu de o frumuseţe castă, ci de acele frumuseţĭ simţuale, care se ḑice că are atâta imperiŭ asupra ómenilorŭ! Avea unŭ caracterŭ curiosŭ, variabilŭ. Vorbea despre tóte fără sĕ scie nimicŭ; vorbea despre emoţiunile inimeĭ, fără sĕ le simţă; avea tóte fisionomiele, fără sĕ aibă vre una; era batjocoritóre, neconsecuentă. Aḑĭ vorbea de rĕŭ pe o femeiă, spunea că este intrigantă, rĕŭ crescută şi a doua ḑi o vedeaĭ cu dênsa în trăsură. Aḑĭ arĕta că iubesce pe unulŭ şi a doua ḑi îşĭ da ochiĭ peste capŭ la privirile altuia. Erea Dómnă măndră a omuluĭ care o iubea şi cochetă tĕrătóre către toţĭ aceĭ carĭ nu s'arŭ fi târêtŭ la picióreIe séle, séŭ i-arŭ

fi pusŭ cu orgoliulŭ piciorulŭ pe frunte. Nu-ĭ a trecutŭ nicĭ o dată prin minte dorinţa de a avea virtuţĭ casnice. Aceste petre scumpe, carĭ suntŭ numaĭ pentru virgine şi pentru femeĭ cu inimă, pentru ea eraŭ ascunse în fundulŭ măriĭ; aceste tesaure nu suntŭ nicĭ o dată ale acelora carĭ staŭ pe supra-facia valurilorŭ, ale cărora eĭ suntŭ jucăriĭ! Suntŭ unele profundităţĭ solitariĭ şi misteriόse pe care nu le vorŭ pătrunde nicĭ o dată vederile cele scurte séŭ debile.

Se făcea că resistă totŭ déuna, şi totŭ déuna cădea maĭ lesne decâtŭ tόte femeiele. Pretesta όre carĭ principiĭ bune, dérŭ nu avea de câtŭ nisce aspecte bizare, nisce principiĭ cinice, nisce cugetărĭ cutezătόre, carĭ arŭ fi revoltatŭ pe orĭ care omŭ cu sufletulŭ înaltŭ. Voia sĕ trécă de unŭ *Don-Juan femeescŭ*; areta că despreţuesce succesele facilĭ, că lupta îĭ priesce, că pedicile o încântă, că se pasionédă pentru imposibilŭ; dérŭ nu era de câtŭ o *Margaretă de Burgonia*, cu deosebire că acea regină a Franceĭ, dupe ce petrecea în Turnulŭ de Nesle cu amanţiĭ seĭ de o nόpte, îĭ aruca în Sena, îĭ omora fisicesce, pe cândŭ eroina nόstră, pe ceĭ slabĭ îĭ omora moralmente, îĭ arunca pe strade palidĭ şi desfiguraţĭ ca nişte umbre eşite din mormêntŭ.

Precum Auguriĭ nu puteaŭ sĕ se uite uniĭ la alţiĭ, fără a rîde, ast-felŭ ea nu putea sĕ se uite la acela care a cădutŭ odată în giarele eĭ. Ea era de principiŭ că amorulŭ nu este cea maĭ mare pa-

siune de câtŭ tóte, ci că de maĭ multe orĭ predomină voinţa.

Amorulŭ adevĕratŭ şi profundŭ aduce abnegare, delicateţă, bunătate. Voinţa aduce înăsprire, bruscheţă şi de multe orĭ violenţă. Cândŭ o femeiă cade printr'unŭ amorŭ adevĕratŭ, cade cu unŭ felŭ de îmbătare castă şi pudică. In órba sea têrâre, ea are consciinţa păcătuiriĭ séle, numaĭ dupe ce a făcut-o. Are o remuşcare, o voluptate arḑĕtóre şi amară. In cele din urmă, are nisce resimţimânte ca cea maĭ nobilă femeiă din lume, căcĭ unŭ amorŭ sincerŭ ridică adesea inimile cele maĭ perdute până la înălţimea inimelorŭ celorŭ maĭ curate Cândŭ o femeiă cade însĕ prin voinţă, de plăcere, de cochetărie, în fine, raţionândŭ, se afundă în gunoiulŭ corupţiuniĭ şi din gunoiŭ în gunoiŭ ajunge de se înomolesce astŭ felŭ în câtŭ nu se maĭ póte ridica, nicĭ spăla.

Astŭ-felŭ ajunsese Princesa. Odată căḑută, s'a rostogolitŭ din rĕŭ în maĭ rĕŭ în câtŭ ĭ-a fostŭ cu neputinţă a se maĭ ridica.

Principile o iubea, şi de aceia îlŭ predomina ca pe unŭ copilŭ, ceia ce o încuragia şi maĭ multŭ în romanele séle cele dese. Spunea la tótă lumea că l'a luatŭ numaĭ pentru rangulŭ seŭ, dérŭ că nu'lŭ iubeşte câtu-şĭ de puţinŭ. Câţĭ ómenĭ veneaŭ sĕ visiteḑĕ pe Principe, ea tutulorŭ le făcea curte, le da avansurĭ, dérŭ nu sciŭ cum se întêmpla că nicĭ unulŭ nu băga de sémă aceste avanse; se vede că toţĭ ţineaŭ la Principe şi nu voiaŭ sĕ-lŭ înşele. Atuncĭ începu sĕ-şĭ recruteḑe amanţiĭ din ceĭ necunoscuţĭ cu bărbatulŭ seŭ.

Int'o ḑi unŭ june ca de 21 anĭ veni din provinciă, cu o scrisóre de la unŭ unchiŭ alŭ sĕŭ către principe, ca sĕ-ĭ înlesnéscă o bursă se-şĭ pótă urma studiulŭ. Intêmplarea aduse ca scrisórea se i sĕ dea eĭ de băiatŭ. Ea, vĕḑĕndulŭ frumosŭ, desceptŭ, îĭ promise că îndată se va face totŭ; dérŭ până atuncĭ îlŭ invită sĕ se mute la dênşiĭ, oferindu-ĭ una din cele maĭ bune camere, masă şi cele necesariĭ. Băiatulŭ, cumŭ era streinŭ şi fără miḑlóce, priimi oferirea, fără a se gândi câtuşĭ de puţinŭ la intenţiunile protectóreĭ séle. Peste câteva ḑile băiatulŭ, refusâdŭ se înşele pe Principele, care consimţise cu plăcere la priimirea sea în casă, fu isgonitŭ şi i se refusă chiarŭ de a interveni pentru acea bursă. Ca scusă, ea spuse bărbatuluĭ seŭ că băiatulŭ ĭ-a făcutŭ curte, a atentatŭ la onórea eĭ!

Altă ḑi, avêndŭ unŭ lacheŭ frumosŭ, desceptŭ, făcutŭ bine, se prosternă luĭ fără ruşine, şi a doua ḑi îĭ dete drumulŭ. Cândŭ acela voi sĕ maĭ vie la dênsa, puse slugile de'lŭ bătură şi'lŭ deteră afară din curte ca pe unŭ omŭ care a avutŭ curagiulŭ sĕ se introducă în buduarulŭ Princeseĭ ca se fure.

Cu unŭ astŭ-felŭ de caracterŭ ne-amŭ miratŭ, dérŭ, fórte multŭ, cum amorulŭ sĕŭ a ţinutŭ atâtŭ de multŭ pentru Scarlat, cândŭ ea era învĕţată a face dintr'o nópte de vară o nópte de carnavalŭ! Aci vedeaĭ că avea unŭ oficerŭ cu şapca albă, aci altulŭ cu gulerulŭ roşiŭ, aci unŭ profesore, aci unŭ lionŭ. Schimba, ca Venera antică, cândŭ pe Marte cu Apolonŭ, cândŭ pe Mercur cu Vulcanŭ.

Sěrmanulŭ Principe! Ajunsese de lua, în tóte serile, fără scirea luĭ negreşitŭ, ceaiŭ cari 'lŭ făcea sě nu simţă tótă nóptea.

Bătrâneţile, acéstă bĕutură, cicălitura eĭ tótă ḑiua, leşinurile ce-ĭ areta că are şi care luĭ îĭ aducea palpitaţiunĭ şi atacŭ de nerve, tóte acestea contribuiră ca ea se remâe vĕduvă pentru a doua óră.

Cu asemenea caractere deosebite nu putea, dérŭ, sě esiste multŭ timpŭ acéstă relaţiune între Scarlat şi ea. Scarlat, de şi maĭ micŭ cu ḑece anĭ de câtŭ Princesa, o iubea pentru că era primulŭ amorŭ. Princesa îlŭ iubea de obiceiŭ.

Indată ce obiceiulŭ ş'a făcutŭ şi elŭ vaculŭ, ca tóte lucrurile pămîntescĭ, amorulŭ ş'a luatŭ sborulŭ.

IV.

Scarlat peste o oră se sculă. Vĕḑêndu-mĕ deşteptŭ, îmĭ mulţumi de interesulŭ ce 'ĭ portŭ.

— Dupĕ acestŭ somnŭ, îmĭ ḑise elŭ, mĕ simţŭ maĭ liniştitŭ. Décă voeştĭ, dupĕ dejunŭ, vomŭ merge la ţéră la familiă. Amŭ trebuinţă de aerŭ şi de distracţiune. Vomŭ şedea maĭ multe ḑile acolo. Mumă-mea, maĭ cu sémă, va fi încântată. Afară déca tu nu aĭ trebuinţă în Bucurescĭ!

— Eŭ voiŭ face totŭ ce voescĭ. 'Mĭ voiŭ cere congediŭ pentru câte-va ḑile şi voiŭ merge cu plăcere.

— Şi apoĭ chiarŭ décă veĭ avea trebuinţŭ, suntŭ treĭ ore de acolo pênă aicĭ. Cândŭ voescĭ n'aĭ de

câtŭ sĕ te repeḑĭ sĕ 'ţĭ facĭ tréba şi sĕ te întorcĭ lêngă noĭ.

După dejunŭ închiriarămŭ o trăsură de birje şi plecarămŭ. Cândŭ mumă-sea îlŭ vĕḑu în starea în în care era, îĭ veni rĕŭ. Ilŭ îmbrăçişă, îlŭ strânse cu frenesiă pe sînŭ, îlŭ sĕrută de o sută de orĭ pe amânduoĭ obrajiĭ şi plânse. Ilŭ certă, plângêndŭ şi surîḑêndŭ totŭ-de-o-dată, că nu i-a scrisŭ de atâta timpŭ. Îlŭ întrebă déca n'a fostŭ bolnavŭ de este aşa de slabŭ.

Elŭ îĭ rĕspunse că a fostŭ totŭ-dé-una bine. Se prefăcu că este veselŭ, că rîde; îĭ promise că va repara crima ce a făcutŭ pênă aci, prin şederea maĭ multorŭ ḑile la ţéră, şi mĕ luă pe mine de martorŭ alŭ promisiunilorŭ séle.

Tótă ḑiua o petrecurămŭ alergândŭ pe câmpurĭ, vênândŭ, plimbându-ne prin satŭ şi vorbindŭ de viaţa ce amŭ petrecutŭ împreună unŭ anŭ şi maĭ bine. Séra sosirămŭ obosiţĭ şi ne puserămŭ la masă.

Părinţiĭ luĭ Scarlatŭ eraŭ nişte ómenĭ fórte cumŭ se cade. Tatălŭ sĕŭ era unŭ bărbatŭ respectabilŭ, plinŭ de vivacitate, de bunĕtate şi îndatoritorŭ. Muma-sea era blăndă, religiósă, bună pentru ţĕranĭ, astŭ-felŭ că toţĭ vorbeaŭ de dênsa cu idolatriă. Avea unŭ singurŭ copilŭ, pe Scarlat şi tótă fericirea, tótă speranţa lorŭ era pusă într' ênsulŭ. Ilŭ iubeaŭ aşa de multŭ, în câtŭ îlŭ perdeaŭ din ochĭ uitêndu-se la dênsulŭ.

După masă Slarlat dispăru. Aşteptaiŭ o oră şi maĭ bine şi elŭ nu se maĭ vĕḑu. Intrebaiŭ şi ni-

menĭ nu scia sĕ'mĭ spue ce s'a făcutŭ. Căutaiŭ birjarulŭ, plecase. Pe locŭ îmĭ veni ideia că a plecatŭ la Bucurescĭ singurŭ, fără a voi sĕ'mĭ spue de frică ca sĕ nu'lŭ oprescŭ. Mĕ temuiŭ ûnŭ momentŭ ca sĕ nu facă vr'o nebuniă, cu tótă liniştea ce aretase; de acea mĕ duseiŭ în satŭ, închiriaiŭ unŭ calŭ şi plecaiŭ, lăsândŭ rĕspunsŭ părinţilorŭ că ne-amŭ dusŭ la unŭ arendaşŭ amicŭ alŭ familieĭ, cale de o oră şi jumĕtate.

Sosindŭ în Bucurescĭ, mĕ duseiŭ acasă la dênsulŭ. Nu era. Trecuiŭ pe lângă palatulŭ Princeseĭ, mĕ uitaiŭ prin întunerecŭ sĕ vedemŭ déca nu era pe lângă zidŭ, şi nu'lŭ vĕḑuiŭ nicĭ aci. Din întêmlare îmĭ aruncaiŭ ochiĭ la feréstra unuĭ birtŭ ce este faciă de acelŭ palatŭ şi mi se păru că ḑărescŭ pe cine-va care semăna cu dênsulŭ şi care se uita ne-contenitŭ la pórta Princeseĭ.

Intraiŭ înăuntru. Era elŭ, cu o sticlă de vinŭ dinainte, pe care o golise. Era jumĕtate beatŭ. Cumŭ mĕ vĕḑu, se posomori. Se aştepta se vede sĕ-ĭ facŭ vr'o observaţiune. Eŭ însĕ nu'ĭ ḑiseiŭ nimicŭ. Mĕ apropiaiŭ de masă şi-ĭ ceruĭ se'mĭ tórne şi mie unŭ paharŭ cu vinŭ!

— Se maĭ aducă, ḑise elŭ, schimbândŭ posoméla în veseliă! Se maĭ aducă, căcĭ în vinŭ uită cine-va tóte necaḑurile. Ş'apoĭ e maĭ bună beţia de vinŭ de câtŭ de amorŭ. Eĭ garçon! vinŭ!...... Dérŭ cum m'aĭ găsitŭ aicĭ? mĕ întrebă elŭ.

Iĭ spuseiŭ cum.

— Dérŭ ce facĭ, pentru D-ḑeŭ? îĭ ḑiseiŭ, vĕḑêndŭ că bea necontenitŭ. Eŭ nu voiŭ sĕ beaŭ de

cată unŭ singurŭ paharŭ, restulŭ îţî va ajunge, maî cu sémă că aî bĕutŭ destulŭ.

— Destulŭ! ḑise elŭ, deşertêndŭ încă unŭ paharŭ şi turnândŭ altulŭ. Destulŭ! Nu! Astă séră voiŭ bea câtŭ voiŭ putea. Voiŭ sĕ uitŭ...... înţelegî? voiŭ sĕ uitŭ... L'amŭ vĕḑutŭ intrândŭ înăuntru, miserabilulŭ.

A doua sticlă se aduse, şi o destupă şi pe acea.

— Trebue sĕ iasă, adause elŭ, cletinându-se pe scaunŭ. Amŭ sĕ-lŭ pălmuescŭ ca sĕ se bată.

— Ce felŭ? Dérŭ te-a provocatŭ elŭ!

— Da, însĕ n'a trimesŭ nicî unŭ martorŭ. Se vede că'î este frică séŭ că Princesa l'a opritŭ a se bate ca sĕ nu se facă scandalulŭ maî mare.

— Şi déca îlŭ veî provoca, te veî bate, şi chiarŭ déca îlŭ veî omorî, ce câştigî? Ea va fi maî furiósă atuncî.

— Aî dreptate, adause elŭ, deşertândŭ unŭ altŭ paharŭ cu vinŭ. Ce e de făcutŭ atuncî?

— Aide sĕ te presentŭ la masca de-aséră.

— In posiţiunea acésta nu voiŭ merge nicî o dată. Mâine.... Acumŭ trebue sĕ beaŭ!

Umplu érŭ paharu şi începu sĕ cânte pe o arie din *Traviata* următórele versurî, improvisate de dênsulŭ în acelŭ momentŭ:

«Vinulŭ e o bĕutură
«C'o elastică liquóre,
«Unora le dă căldură,
«Altora le dă răcóre:
«Unŭ paharŭ te-a răcoritŭ;
«Ḑece însĕ te-a 'ncălḑitŭ!

— Apropos, urmă elŭ, după ce termină cânticulŭ, ce ḑicea mumă-mea şi tată-meŭ de plecarea mea?

— Nu le-amŭ spusŭ. Le-amŭ lăsatŭ numaĭ vorbă că ne-amŭ dusŭ împreună la arendaşulŭ de la moşia***

— Scumpŭ amicŭ!..... Vin'o sĕ te sĕrutŭ.

Cândŭ voi sĕ se scóle sĕ mĕ sĕrute, nu putu, căcĭ căḑu pe scaunŭ şi după scaunŭ era sĕ caḑă josŭ décă nu'lŭ ţinémŭ eŭ.

Era bétŭ mortŭ.

Viciulŭ începuse sĕ bată la pórta sufletuluĭ sĕŭ!

Trimiseĭ după o birje, îlŭ puseĭ într'ênsa şi'lŭ duseĭ acasă.

Nu maĭ scia nimicŭ.

O! cândŭ arŭ sci aceste femeĭ ce crimă facŭ arŭ fugi totŭ-dé-una de astŭ-felŭ de caractere.

V.

Precumŭ suntŭ nenorocirĭ aşa de repeḑĭ în câtŭ nu se potŭ vedea în tóte amĕnuntele lorŭ, totŭ asemenea suntŭ inimĭ atâtŭ de profunde în câtŭ nu se potŭ măsura suferinţele ce încércă şi care le sfăşiă. Aşa fuse cu Scarlat! Lovitura fuse aşa de mare, aşa de adâncă în acéstă inimă slabă şi simţitóre, în câtŭ o sfărâmă. Din seara de la restaurantŭ, viciulŭ luase dimensiunĭ marĭ. Nu'lŭ maĭ vedea cine-va nicăerĭ de câtŭ la restaurantŭ; nu'lŭ întâlnea de câtŭ mergêndŭ acolo diminéţa şi înturnându-se pe la douĕ óre după meḑulŭ nopţiĭ.

Cândŭ aveamŭ sĕ'lŭ cautŭ, totŭ-dé-una îlŭ gă-

sémŭ numaĭ acolo. Din cândŭ în cândŭ, numaĭ atuncĭ cândŭ Princesa se ducea la vr'o rudă séŭ la vr'o amică, Scarlat, sciindŭ maĭ de vreme de la slugĭ, se ducea acasă, se strevestea într'unŭ costumŭ ţĕrănescŭ séŭ de cerşetorŭ, şi astŭ-felŭ îĭ ţinea drumulŭ şi o urmărea fără sĕ fie vĕḑutŭ. Cândŭ voia sĕ fie vĕḑutŭ, nu se strevestea. Scia totŭ ce se petrecea în casa eĭ, totŭ ce sĕ făcea, unde se ducea dênsa, de multe orĭ până şi ce vorbea şi cu cine vorbea. Organisase o poliţiă secretă care se póte face cu banĭ mulţĭ, dérŭ pe care elŭ o făcuse cu puţinŭ şi cu bunătatea sea.

De la despărţirea sea de Princesa, Scarlat nu maĭ trăia pentru societate; îşĭ formase o lume a luĭ care se compunea din vre-o câte-va butilcĭ cu vinŭ şi câte-va ţigărĭ de tutunŭ.

Pe cândŭ Scarlat mergea cu paşĭ uriaşĭ spre pierderea sea, adică spre spitalŭ, ce făcea acéstă *Mesalină* modernă? Avea ea óre milă de elŭ? Suferea puţinŭ măcarŭ? Avea puţină remuşcare? Nu. Fiarele sălbatice aŭ milă? aŭ remuşcare?

Aflase starea amantuluĭ sĕŭ, pe care la începutŭ arĕtase că 'lŭ iubesce atâtŭ de multŭ, dérŭ îşĭ făcea o plăcere din acéstă suferinţă, din acéstă tortură.

«Domnea ca tigrulŭ prada rănită,
«Domnea ca şoimulŭ stânca 'negrită,
«Şi de câtŭ chinurĭ altŭ nu voia.»

Cândŭ îlŭ vedea trecêndŭ pe sub ferestrile séle, ea se ascundea dupe cortine, privea până trecea şi începea sĕ rîḑă cu hohotŭ.

Cândŭ îlŭ întâlnea pe stradă, privea în altă parte

pănă trecea, şi apoĭ se uita după elŭ pănă îlŭ perdea din ochĭ ca sĕ vĕdă ce face. Elŭ, care de atâtea orĭ îmĭ disese că arŭ voi sĕ aibă două treĭ viciurĭ de câtŭ unŭ ridicolŭ, devenise ridicolŭ. Nu se sfia a spune starea sea tutulorŭ, fără a spune însĕ şi persóna.

Pe mine nu vrea sĕ mĕ vĕdă de câtŭ fórte rarŭ, din causă că îĭ făceamŭ observaţiunĭ, îlŭ sfătuiamŭ pentru scăparea sea. Acu nŭ nu'lŭ vĕdusemŭ de vr'o două treĭ lunĭ. Credémŭ că a plecatu la familiă.

Intr'o séră îlŭ vĕduĭ intrândŭ la mine, plinŭ de prafŭ, ne rasŭ, cu barba mare şi cu hainele pătate! Se schimbase atâtŭ de multŭ! Figura îĭ era slabă în câtŭ nu se maĭ vedea de câtŭ ósele fălcilorŭ, roşite puţinŭ de vêntŭ şi de sóre; ochiĭ turburĭ de vinŭ şi de plînsóre; fruntea încreţită şi capulŭ seŭ, care până aci n'avea nicĭ unŭ firŭ de pĕrŭ albŭ, acumŭ era albŭ pe jumătate.

— Dérŭ de unde dracu viĭ? îlŭ întrebaiŭ eŭ. Nu te-amŭ vĕdutŭ de nu se ţine minte!

— Amŭ fostŭ la ţéră.

— La familiă?

— Nu.

— Dérŭ unde?

— La moşia Princeseĭ.

— Cu ea?

— Nu. Ea s'a dusŭ cu oficierulŭ şi eŭ singurŭ.

— Şi ce aĭ făcutŭ acolo?

— Amŭ şedutŭ două lunĭ străvestitŭ în haine ţĕrănescĭ, la unŭ ţeranŭ căruia îĭ recomandasemŭ tăcere.

— Şi ea nu scia acésta?

— La începutŭ nu scia, dérŭ maĭ pe urmă a aflatŭ.

— Şi ce a făcutŭ?

— Nimicŭ! A tăcutŭ şi s'a făcutŭ că nu sciă, până într'o ḑi cândŭ, plecândŭ oficerulŭ la Bucurescĭ, 'ĭ-amŭ scrisŭ, cerêndu-ĭ voia sĕ mĕ priméscă se ne esplicămŭ.

— Şi a priimitŭ?

— Nu. Atuncĭ ura a intratŭ în sufletulŭ meŭ. Avémŭ unŭ pistolŭ cu douĕ ţeve. Le-amŭ umplutŭ pe amândouĕ, destinate una pentru ea şi alta pentru mine. Şése ḑile amŭ umblatŭ ca nebunŭ cu pistolulŭ în pozunarŭ, otărîtŭ ca, orĭ unde voiŭ întâlni-o, s'o omorŭ; dérŭ cumŭ îmĭ eşea înainte, o emoţiune mĕ coprindea, inima îmĭ bătéa, mâna îmĭ tremura şi nu putémŭ nicĭ măcarŭ se tragŭ cocoşulŭ! Ce mizerabilŭ caracterŭ amŭ! Puţină voinţă maĭ multŭ, puţinŭ curagiŭ încă şi a'şŭ fi scăpatŭ lumea de o *Circeiă*, érŭ eŭ de suferinţă.

— Ce nebunŭ escĭ!... Şi cumŭ a remasŭ? Te-aĭ întorsŭ singurŭ înainte séŭ dupe ce a plecatŭ dênsa?

— Ea a plecatŭ erĭ diminéţă, şi eŭ dupe prânḑŭ, şi astă séră amŭ fostŭ aicĭ.

— Şi ce escĭ hotărîtŭ sĕ facĭ?

— I'amŭ scrisŭ astăḑĭ şi 'ĭ-amŭ ḑisŭ că, daca în termenŭ de douĕ-ḑecĭ şi patru de ore nu'mĭ va da o întâlnire sĕ ne esplicămŭ, voiŭ usa de pistolulŭ meŭ.

— Ascultă, îĭ ḑiseĭ. Eŭ creḑŭ că n'aĭ cuvêntŭ

sĕ urmeḑĭ astŭ-felŭ. Mi se pare că aĭ căḑutŭ în esageraţiunea simţimêntuluĭ opusŭ cu acela care îlŭ simţĭ. Eraĭ sicurŭ, cândŭ aĭ plecatŭ la ţéră, că iubescĭ încă pe Princesa, maĭ multŭ de câtŭ totŭ-dé-una, şi aĭ creḑutŭ că póte sĕ vĕ împăcaţĭ. Acum escĭ sicurŭ că n'o maĭ iubescĭ şi că o sĕ pocĭ sĕ esecuţĭ planulŭ D-tale? Eŭ nu creḑŭ, şi de aceea nu-ţĭ facŭ nicĭ unŭ obstacolŭ. Cândŭ a'şŭ fi sicurŭ, a'şŭ face o hârtie la poliţiă sĕ te triméţă la Mărcuţa. Nu face cine-va o crimă ca acésta, fără a fi cu creeriĭ clătinaţĭ din locŭ.

— Veḑĭ, de aceia nu viŭ eŭ la tine, ḑise elŭ, sculându-se supăratŭ dupe canapea. Imĭ pare rĕŭ că 'ţĭ amŭ maĭ spusŭ. Trebuia sĕ facŭ şi sĕ tacŭ.

— Cândŭ cine-va are unŭ amicŭ, trebue sĕ'lŭ consulte. De aceea suntŭ amiciĭ. Eĭ trebue sĕ ḑică ca philosofulŭ grecŭ: Bate-mĕ, dérŭ ascultă-mĕ. Tu iubescĭ încă pe acéstă femeiă. Ea, escĭ sicurŭ că nu te maĭ iubesce. Ce e de făcutŭ? Sĕ plângĭ? Acésta este lucru vulgarŭ. S'o întorcĭ în elegiă şi sĕ te facĭ martirŭ? Acésta arŭ fi afară din natura omenéscă, fórte necomptabilă cu vêrsta ta, cu inteligenţa şi cu neatârnarea spirituluĭ neapăratŭ unuĭ sufletŭ de poetŭ.

Elŭ se trânti érăşĭ pe canapea şi se făcu că ascultă fără a ḑice unŭ singurŭ cuvêntŭ.

— Ce'ţĭ rămâne sĕ facĭ? urmaĭ eŭ. S'o vorbescĭ de rĕŭ? Arŭ fi fapta unuĭ omŭ fără creştere. Nu trebue sĕ vorbimŭ de rĕŭ pe o femeiă, care amŭ iubit'o, orĭ de ce clasă arŭ fi ea, chiarŭ décă ne-a

trădatŭ, maĭ cu sémă cândŭ amŭ primitŭ de la acea femeiă óre cândŭ semne de amorŭ şi cândŭ amŭ petrecutŭ cu dênsa maĭ multe momente fericite. S'o uitămŭ, étă singurulŭ lucru ce ne maĭ rămâne de făcutŭ, dupe cum 'ţĭ amŭ maĭ spusŭ.

— O! Arŭ fi anevoiă, ḑise elŭ, oftândŭ! Arŭ fi peste puterile mele!

— Atuncĭ suferă şi tacĭ. Lasă timpuluĭ sĕ aducă desnodămĕntulŭ acestuĭ romanŭ. Aceia ce ţi s'a întêmplatŭ ţie, s'a întêmplatŭ şi la alţiĭ, şi eĭ nicĭ n'aŭ căutatŭ sĕ asasine pe fostele lorŭ amante, căcĭ atuncĭ am fi vĕḑutŭ pe fie care ḑi cu sutele asasinate, nicĭ n'aŭ muritŭ de durerea acesteĭ delăsărĭ, căcĭ atuncĭ nu 'ĭ-arŭ fi maĭ încăputŭ cimitirile.

— Da; însĕ caracterulŭ meŭ se deosibesce de alŭ mulţimeĭ. Acesta este întâiulŭ meŭ amorŭ. Voiŭ sĕ fie şi celŭ din urmă.

— Cine te opresce sĕ nu fiă. Poţĭ s'o iubescĭ tótă viaţa.

— S'o iubescŭ, în braţele altuia?

— Acela se numesce amorŭ, care merge până la abnegaţiune.

— Dérŭ amorulŭ propriŭ? Ce ḑicĭ despre elŭ?

— Amorulŭ propriŭ, sfărâmă-lŭ, înécă-lŭ.

— Da! însĕ elŭ are, ca *Hydra din Lerna*, o sută de capete: îĭ sfărâmĭ unulŭ, rĕmâne nouĕḑecĭ şi nouă; îĭ sfărâmĭ ḑece, rămânŭ nouĕ-ḑecĭ. Chiarŭ nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ sfărâmându-ĭ, ceea ce este fórte greŭ, totŭ rămâne unulŭ, şi acela e destulŭ.

— Atuncĭ ce este, dérŭ, de făcutŭ?

— Eŭ ţiŭ la ideia mea. Déca în termenulŭ o-tărîtŭ nu-mĭ va priimi propunerea, voiŭ face ce'mĭ va dicta capulŭ. O voiŭ omorî, şi cu ea şi pe mine.

Vĕḑuiŭ că'ĭ intrase acéstă ideiă în capŭ şi numaĭ putea sĕ'ĭ iasă, cu totŭ sfatulŭ ce'ĭ dedesemŭ.

Numaĭ era nimicŭ de făcutŭ. Negreşitŭ că pe lîngă viciulŭ beţieĭ, care intrase în sufletulŭ sĕŭ, acumŭ începuse sĕ bată la pórta creerilorŭ sĕĭ şi acelŭ alŭ nebunieĭ. Plecă de la mine camŭ supăratŭ.

VI.

Acea ce scriŭ aicĭ este o istorie adevĕrată. N'am căutatŭ nicĭ odată se inventeḑŭ în nuvelele mele, maĭ cu sémă acum în istoria luĭ Scarlat. Copiesŭ numaĭ. Şi daca copia nu e destulŭ de esactă, lipsescŭ multe lucrurĭ, vina nu este a mea, ci a împrejurărilorŭ. Toţĭ amiciĭ noştriĭ, carĭ cunosceaŭ pe Scarlat, îşĭ vorŭ aduce aminte de cea ce scrimŭ noĭ; căcĭ, toţĭ l'aŭ vĕḑutŭ pe la începutŭ curatŭ, nepătatŭ de nicĭ unŭ viciŭ şi plinŭ de demnitate; şi éră, maĭ pe urmă, până în momentulŭ cândŭ a intratŭ în mormântŭ, l'a vĕḑutŭ împleticindu-se pe uliţile Bucurescilorŭ, cântândŭ prin cafenele şi dormindŭ pe biliardurĭ.

Din séra descrisă maĭ susŭ, elŭ n'a maĭ venitŭ la mine. Cu tóte acestea, pusesemŭ pe feciorulŭ meŭ sĕ-lŭ urmăréscă şi, la cazŭ de a voi sĕ se sinucidă, sĕ'ĭ ia pistolulŭ din mână. Trecuse maĭ multe sĕptămânĭ şi nu se întêmplase nicĭ unŭ ac-

cidentŭ. Trecu apoĭ o lună, două, treĭ şi feciorulŭ îmĭ raporta numaĭ că merge necontenitŭ la restaurantulŭ din facia palatuluĭ princeseĭ şi la câte-va cafenele. Nu-şĭ maĭ vedea de funcţiunea sea, negligenţă care 'ĭ a cauzatŭ şi destituirea. Sfărşise paralele cu desăvêrşire, se împrumutase la maĭ mulţĭ cunoscuţĭ şi amicĭ şi, fiindŭ că nu le plătise, nu-ĭ maĭ da nimenĭ. Părinţiĭ nicĭ eĭ nu maĭ aveaŭ. Ajunsese dérŭ într'o lipsă complectă.

Işĭ vêndu maĭ întêiŭ mica bibliotică ce maĭ avea; dérŭ ce era aceia la nesăţiosulŭ seŭ viciŭ? Işĭ vêndu aşternutulŭ, mobilile, până şi puţinele haine ce maĭ avea. Apoĭ sfărşindŭ şi aceştĭ banĭ, începu sĕ céră la unulŭ şi altulŭ din amicĭ câte unŭ sfanţŭ, douĭ ca sĕ nu lipséscă de la birtŭ.

Şi acestea se sfîrşiră. Vĕḑêndŭ că nu maĭ este nicĭ unŭ miḑlocŭ, începu sĕ mérgă pe la amicĭ şi cunoscuţĭ, sĕ le ia haine şi alte obiecte de preţŭ şi sĕ le vĕnḑă ca sĕ-şĭ pótă potoli setea ce'lŭ ardea.

Venise tómna. Era o séră din cele de pe urmă ale luneĭ luĭ Octombre. Unŭ vêntŭ sufla cu putere. O plóiă mărunţică, amestecată cu zăpadă, îţĭ băga frigulŭ până în óse. Mĕ dusesemŭ la theatru, fiindŭ-că se juca o piesă nouă, *Dalila*, fără a spune feciorului unde mĕ ducŭ.

Cândŭ mĕ întorseĭ acasă, feciorulŭ îmĭ spune că m'a căutatŭ de două ore ca sĕ'mĭ aréte că nisce băeţĭ de la birtŭ întindea de d-nulŭ Scarlat pentru că n'arŭ fi plătitŭ ce mâncase şi ce bĕuse, şi că chiarŭ, în nesupunerea sea, îlŭ loviseră.

Mĕ puseĭ într'o trăsură şi alergaĭ numaĭ de câtŭ acolo. Ilŭ găsiĭ dinaintea birtuluĭ, trântitŭ în noroiŭ şi numaĭ în cămaşă şi vestă, căcĭ surtuculŭ i'lŭ luase la birtŭ. Numaĭ simţea; îngheţase. Ilŭ puseĭ în trăsură şi îlŭ duseĭ acasă la mine,—căcĭ nicĭ casă nu maĭ avea; îlŭ dedese afară pentru neplata chirieĭ şi dormea pe la unulŭ şi pe la altulŭ. Chiămaĭ numaĭ de câtŭ unŭ medicŭ care îĭ dete pentru unŭ momentŭ ajutorulŭ trebuitorŭ; îmĭ spuse însĕ că numaĭ este speranţă de scăpare. Suferinţele şi bĕuturile îĭ atacase plămâniĭ.

— Era sĕ móră în curîndŭ, adause doctorulŭ, dérŭ acéstă séră ia grăbitŭ mórtea. Nu maĭ are de câtŭ vr'o şése ḑile.

Scriseĭ părinţilorŭ, dérŭ nu voiŭ sĕ le scriŭ că e rĕŭ tare, ca sĕ nu le facŭ şi lorŭ vre unŭ rĕŭ maĭ mare.

Adoua-ḑi, cândŭ se deşteptă, era galbenŭ ca mórtea; se uită împrejurŭ şi apoĭ la mine.

— Dérŭ cumŭ se întêmplă sĕ fiŭ la tine? mĕ întrebă elŭ miratŭ.

Iĭ spuseĭ cumŭ, şi elŭ începu sĕ plîngă.

— Mĕ erţĭ că m'amŭ purtatŭ aşa rĕŭ cu tine? ḑise elŭ. Tu 'mĭ aĭ fostŭ celŭ maĭ bunŭ amicŭ; aĭ fostŭ fratele meŭ; aĭ făcutŭ totŭ pentru mine, şi cumŭ te-amŭ răsplătitŭ? Cu ingratitudine. Celŭ puţinŭ, cu piciorulŭ pe marginea grópeĭ ce'mĭ este deschisă, îmĭ pare bine că morŭ pe braciele tale şi nu pe ale aceleĭ care amŭ iubit'o atâtŭ şi care 'mĭ a causatŭ mórtea. O ertŭ...... s'o erte şi Dumneḑeŭ.......

Apoĭ se sculă şi ceru sĕ'ĭ aducă o birjă.

— Unde vreĭ sĕ te ducĭ? îlŭ întrebaiŭ eŭ.

— Mĕ ducŭ la unŭ amicŭ cu care amŭ mare trebuinţă.

— Dérŭ cumŭ vreĭ sĕ te ducĭ în acéstă posiţiune? Nu veḑĭ ce slabŭ escĭ? Lasă sĕ te maĭ întremeḑĭ.

— Sĕ mĕ maĭ întremeḑŭ? In mormêntŭ pótel Mĕ simţŭ eŭ; nu'mĭ pare însĕ rĕŭ: scapŭ fără sĕ mĕ fi omorîtŭ singurŭ.

Vĕḑêndŭ că voesce sĕ plece cu orĭ ce preţŭ, îĭ dedeĭ o jachetă dintr'ale mele şi trimiseĭ sĕ-ĭ aducă o birje. Nu putu însĕ sĕ se stăpânéscă fără a se abate pe la Princesa, căcĭ auḑiĭ ḑicêndŭ birjaruluĭ se trécă prin strada unde locuia dênsa.

Cincĭ ḑile în urmă, primiĭ unŭ plicŭ mare. Era de la elŭ. Îlŭ desfăcuiŭ şi găsiĭ într'ênsulŭ unŭ altulŭ maĭ micŭ pe care scria «*sĕ'lŭ deschiḑĭ peste treĭ ḑile*», şi o scrisóre care ḑicea «vin'o la Spitalulŭ Brâncovenescŭ. Suntŭ pe mórte. Adu'mĭ totŭ de-o-dată şi poesiele tale.»

Alergaĭ. Cumŭ mĕ vĕḑu, îlŭ podidiră lacremile.

— Morŭ, îmĭ ḑise elŭ, şi totŭ tu şi numaĭ tu lângă mine! Pentru ce maĭ are cine-va în lume amicĭ, amante, familiă, déca e condemnatŭ a muri pe braţele unuia, şi acela care e celŭ maĭ de departe? Amŭ scrisŭ acasă, adause elŭ, şi vĕḑŭ că n'a venitŭ până acumŭ nimenĭ. Se vede că lipsescŭ.

Căutaiŭ sĕ-lŭ consolŭ că nu este nimicŭ, cu tóte că ochiĭ îĭ eraŭ în fundulŭ capului şi pămêntulŭ îĭ eşise în obraḑŭ, cum ḑice poporulŭ.

— Lasă, ḑise elŭ, nu mĕ maĭ consola. Maĭ bine citeşte-mĭ poesia ta *Suferinţa*, căcĭ ea se potrivesce tocmaĭ cu cea ce simţŭ eŭ.

'I-o cetiĭ.

Cândŭ asculta, nu plângea dérŭ facia i se posomora. Apoĭ ceru cartea şi o recĭti singurŭ.

Étă acea poesiă:

SUFERINȚA

Cine escĭ tu şi pentru ce amorulŭ tĕŭ
Face atâta reŭ.
G. Sand.

Ce? nu'ţĭ ajunge ce-amŭ suferitŭ,
Vreĭ suferinţa eternŭ se-mĭ fiă;
Se n'am ḑi, oră de veseliă
Şi se vĕrsŭ lacremĭ necontenitŭ?

Cândŭ vênătorulŭ laţulŭ ş'a 'ntinsŭ
Din sborŭ se lasă o păsĕrică
Şi, pe cândŭ cântă fără de frică,
Elŭ trage laţulŭ şi ea s'a prinsŭ.

Aşa o dată veselŭ şi eŭ
Cântamŭ în pace, în fericire,
N'avémŭ dorinţe, n'avémŭ gîndire,
Iubémŭ părinţiĭ şi Dumneḑeŭ.

De cândŭ amoru-ţĭ însĕ m'a 'nvinsŭ,
Trăescŭ ca mierla în coliviă,
În închisórea ce-ţĭ place ţie
Şi a mea pace de totŭ s'a stinsŭ.

Şi tu d'acésta te îngâmfezĭ!
Domnescĭ ca tigrulŭ prada rănită,
Ca şoimulŭ agerŭ stânca 'negrită
Şi de câtŭ chinurĭ nu vreĭ se vedĭ!

Ce-amŭ făcutŭ óre? Ce-ţĭ amŭ greşitŭ
Se fiĭ scurtarea dilelorŭ mele;
Se străbatŭ câmpurĭ, munţĭ şi vălcele?
Pentru ce óre? *Căcĭ te-amŭ iubitŭ?*

Décă e crimă alŭ meŭ amorŭ,
Atuncĭ acusă dumnedeirea
Că 'mĭ a datŭ ochiĭ, 'mĭ a datŭ simţirea
Şi ţie chipulŭ încântătorŭ!

Tu pentru mine escĭ Dumnedeŭ....
Templu în sufletŭ amŭ ziditŭ ţie,
Şi imne sacre de poesiă
Îţĭ scotŭ adesea din pieptulŭ meŭ.

Totulŭ în tine amŭ concentratŭ:
Pace, speranţă şi fericire;
Şi alŭ meŭ sufletŭ plin de iubire
Numaĭ d'amoru-ţĭ s'a inspiratŭ.

Vreĭ se uitŭ óre alŭ meŭ amorŭ?
Flămândulŭ uĭtă se céră hrană?
Copilulŭ uĭtă se dică *mamă*,
Şi esilatulŭ alŭ ţereĭ dorŭ?

Décă tu însĕ mĕ osăndescĭ
Se ducŭ nopţĭ negre de întristare,

Ḑile noróse fără de sóre
Şi suferinţa îmi otărăscĭ,

Voiŭ primi totulŭ mulţumitorŭ:
Chinurĭ eterne, adâncĭ suspine,
Mormântulŭ rece, totulŭ ce vine
De la acea ce eŭ adorŭ.

Căcĭ totŭ e dulce şi ângerescŭ
De la icóna viselorŭ mele;
Şi chiarŭ la mórte ochiĭ 'mĭ prin stele
Vorŭ vedea chipu-ţĭ Dumneḑeescŭ!

Fluturulŭ d'aurŭ, strălucitorŭ,
In mâinĭ copile vĕḑêndŭ că móre
Totŭ maĭ aruncă ochiĭ pe flóre,
Şi se sfîrşesce mulţumitorŭ.

Pân' alŭ meŭ sufletŭ va esista
Şi 'n pieptŭ ca unda încă va bate;
Până ce ochi 'mĭ lacrĕmĭ vorŭ scóte,
Eŭ, dulce ângerŭ, nu te-oiŭ uita!

Familia veni dupe ce-lŭ îngropase, fiindŭ că într'adevĕrŭ lipsise la Galaţĭ, la o rudă a sea. Ea nu găsi de câtŭ unŭ mormêntŭ pe care depuse singură câte-va florĭ udate de lacremĭ.

Peste treĭ ḑile, cândŭ desfăcuiŭ pliculŭ ce'mĭ trimisese, găsiŭ acéstă scrisóre, însoţită de următorulŭ manuscriptŭ intitulatŭ: *O fatalitate!*

VII.

Spitalulŭ Brâncovenescŭ, 1865, Noembre 15.

Déeă amŭ plecatŭ ḑilele trecute de la tine, amŭ făcutu-o că sciamŭ starea în care mĕ aflamŭ şi nu voiamŭ sĕ'ţĭ facŭ o greutate. Iţĭ mulţumescŭ de câtŭ aĭ făcutŭ pentru mine, căcĭ aĭ făcutŭ maĭ multŭ de câtŭ toţĭ din lumea acésta. Tu aĭ fostŭ maĭ multŭ de câtŭ amiculŭ meŭ; aĭ fostŭ fratele meŭ. Nu amŭ avutŭ pe altulŭ care sĕ mĕ iubéscă maĭ multŭ; acésta o sciŭ, maĭ cu sémă astă-ḑĭ.

O! Déc'aşŭ fi ascultatŭ adesea cuvintele tale, carĭ atuncĭ mi se păreaŭ severe, dérŭ carĭ astă-ḑĭ le înţelegŭ că veneaŭ dintr'o inimă sinceră, de câte amărăciunĭ n'aşĭ fi scăpatŭ! Póte chiarŭ de acestŭ ângerŭ care se numeşte mórtea şi care pentru uniĭ e celŭ maĭ teribile, însĕ pentru mine celŭ maĭ frumosŭ.

Ţie dérŭ, şi numaĭ ţie, amŭ creḑutŭ că trebue sĕ'ţĭ încredinţeḑŭ acestŭ manuscriptŭ, unŭ micŭ jurnalŭ alŭ ḑilelorŭ mele celorŭ maĭ frumóse şi celorŭ maĭ triste; ţie care cunoscĭ o parte din viaţa mea.

Avémŭ atâta nevoiă de alinare la tóte suferinţele, în câtŭ acelŭ sgomotŭ alŭ lovirilĭ suvenirilorŭ trecute, care încetase în sufletulŭ meŭ, s'a desteptatŭ. Atuncĭ îmĭ veni în minte, în urma reflecţiunilorŭ bizare ce sburaŭ în jurulŭ meŭ, în acéstă sală imensă şi infectată de aerulŭ celŭ stricatŭ alŭ bolnavilorŭ, îmĭ veni în minte că omulŭ îşĭ alină şi îşĭ mistue întristările încredinţândule

altuia. Amŭ credutŭ că acéstă confesiune mută îmĭ va da repausulŭ. Amŭ cugetatŭ asemenea că voiŭ afla unŭ felŭ de bucuriă, revenindŭ pentu cea din urmă dată asupra trecutuluĭ, culegêndŭ încă câte-va florĭ preciόse dintr'ênsulŭ, de şi uscate, şi aruncândŭ restulŭ în vêntulŭ uităriĭ.

Amŭ scrisŭ, şi nu m'amŭ înşelatŭ nicĭ de cum, amiculŭ meŭ. Acéstă mărturisire a amoruluĭ meŭ celŭ maĭ sântŭ şi celŭ dintêiŭ, m'a uşuratŭ ; fantasmele, de care se spăimênta imaginaţiunea mea, s'aŭ făcutŭ nevĕdute. Dândŭ o aruncătură de ochiŭ asupra timpuluĭ care nu maĭ este, făcêndŭ contŭ lacremilorŭ mele, calculândŭ cu rĕcială causele lorŭ, o alinare tristă şi melancolică a luatŭ loculŭ dureriĭ.

Acumŭ pociŭ sĕ morŭ liniscitŭ şi fără părere de rĕŭ.

Adio, amiculŭ meŭ, fratele meŭ ! Cândŭ timpulŭ îţĭ va permite se citescĭ acestŭ manuscriptŭ, adu'ţĭ aminte de acela care nu maĭ este.

SCARLAT

PARTEA A DOUA

O FATALITATE

I.

Este unŭ destinŭ care ne conduce nu unde voimŭ noĭ, ci unde voesce elŭ. In zadarŭ dorimŭ sĕ 'ĭ ocolimŭ calea, în zadarŭ căutămŭ sĕ ne o-punemŭ voinţeĭ séle, căcĭ nu putemŭ : voinţa sea este o lege pe care a făcutu-o şi a subscrisu-o Dumnedeŭ cu mâna sea. Acesta este unŭ adevĕrŭ pe care astă-dĭ îlŭ înţelegŭ maĭ multŭ de câtŭ orĭ cândŭ.

Eramŭ de 17 anĭ, cândŭ acestŭ destinŭ m'a luatŭ din braciele familieĭ, din sînulŭ fericireĭ câmpenescĭ, din midloculŭ florilorŭ în care crescusemŭ şi de subtŭ arboriĭ sub care mĕ umbrisemŭ; m'a

luatŭ din midĭloculŭ liniştei şi m'a aruncatŭ în acéstă babilonia care se numesce Bucurescĭ.

Bucurescii aŭ dişŭ uniĭ că este miculŭ Paris. Astŭ-felŭ fiindŭ, elŭ este unŭ infernŭ, unŭ cuibŭ alŭ corupţiuniĭ şi alŭ perderei. Cea ce dérŭ dice Paul Feval despre Paris, eŭ voiŭ dice despre Bucurescĭ: Câte tinereţĭ vestejite în elŭ în câte-va lunĭ, câte reputaţiunĭ pătate, câte vise perdute.

O! tinerĭ din provincia, voĭ pe care hasardulŭ nu v'a adusŭ în sînulŭ seŭ, în atmosfera sea năbuşită, décă trebue frumóselorŭ vóstre imaginaţiunĭ dile de credinţă şi de linişte, de vise d'amorŭ perdute în cerŭ ; décă vi se pare că este unŭ lucru dulce de a vě da sufletulŭ uneĭ vieţĭ iubite pentru a o urma şi a o adora, nu veniţĭ în Bucurescĭ, fugiţĭ de dênsulŭ.

Fugiţĭ, décă unŭ sunetŭ armoniosŭ din cântarea cea eternă a ângerilorŭ a rěsunatŭ în inimile vóstre ! Nu aruncaţĭ mulţimeĭ secretulŭ acelorŭ deliciurĭ împungětóre în care sufletulŭ plânge tóte bunurile ce visézǎ şi pe care le sciă că suntŭ numaĭ în cerŭ.

Aci nu veţĭ avea de câtŭ decepţiunĭ.

Amiculŭ care vě va întinde mâna, vě va vorbi de rěŭ.

Confidentulŭ vostru va fi unŭ spionŭ.

Femeia care vě va surîde, care vě va jura că vě iubesce, va fi o Veneră a luĭ Pasiphae, a luĭ Myraha şi a Phedreĭ; va fi Venera ardinte şi curtisană, pentru care se celebraŭ afroditele furióse de la Corinth şi de la Paphos ; va fi Venera Aphacită care 'şĭ va vêrî suflarea sea înflăcărată şi

arḑĕtóre în pieptulŭ vostru fragetŭ şi curatŭ; va fi Venera care vĕ va arunca în cóstă acea săgétă înveninată şi arsă în foculŭ cochetăriei şi alŭ sensualismuluĭ ce întărîtă, aţâţă, rĕtăcesce şi prăvălesce în amorurĭ smintite, precum *tăunulŭ*, puindu-se pe nările nobiluluĭ armăsarŭ, îlŭ face îndată nesupusŭ, neîmblânḑitŭ, furiosŭ; îlŭ împinge, renchedêndŭ cu strigărĭ sălbatice şi duresóse, peste crângurĭ, peste râpĭ şi peste torente, până cândŭ cade sfâşiatŭ, sdrobitŭ, plinŭ de sânge şi tină, şi, în luptă, îşĭ dă suflarea subt insecta care 'lŭ muşcă, îlŭ arde şi 'lŭ ucide.

Fugiţĭ de Bucurescĭ, décă voiţĭ se vedeţĭ sburându-vĕ ilusiuile în primăvéra juneţeĭ vóstre, ca frunḑele pălite de tómnă.

Aci nu veţĭ putea trăi: décă vĕ ve-ţĭ lipi pe lângă cine-va cu sinceritate, veţĭ fi calomniaţĭ; décă veţĭ avea inimă, veţĭ fi trataţĭ de imbecilĭ. Décă în sufletulŭ vostru aveţĭ o scânteiă de amorŭ propriŭ, de demnitate, de sinceritate, de aspiraţiunĭ frumóse, fugiţĭ de Bucurescĭ de nu voiţĭ sĕ le perdeţĭ pe tóte! Fugiţĭ de Bucurescĭ, de nu voiţĭ se perdeţĭ maĭ multŭ de câtŭ speranţa, se perdeţĭ castitatea intiligenţeĭ vóstre.

Bucuresciulŭ este cazanulŭ în care se fierbe tóte pasiunile. Fugiţĭ de elŭ, décă nu voiţĭ ca mirosulŭ celŭ infectŭ alŭ fumuluĭ seŭ se vĕ îmbete, sĕ vĕ înece, sĕ vĕ asficsiese.

Décă nu puteţĭ sĕ vĕ têrâţĭ, se linguşiţĭ, se înşelaţĭ, se faceţĭ intrige, se speculaţĭ cu credulitatea publică, se faceţĭ fanfaronadă, se vĕ însînuaţĭ,